СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 115. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 19-го ТРАВНЯ 1948. No. 115. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MAY 19, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ПЕРЕВЕДЕНО УСПІШНО ПРОБИ ТРЬОХ НОВИХ АТОМОВИХ РОДІВ ЗБРОЇ

Вашингтон, 17 травня. — Білий Дім оприлюднює, що випробовано три роди удосконаленої атомової зброї з повним успіхом у недавньому експерименті коло коралевих островів Еніветок. Це перший раз появилася оповістка, що Америка має три роди атомової зброї. З інших достовірних джерел відомо, що вислід теперішніх досвідів перевищає всі інші попередні. Вони вказують на справдішню атомову добу після перших спроб перед трьома і пів роками. Президент Труман вислухав подрібний звіт з експериментів від повної Комісії Атомової Енергії, на чолі якої стоїть Дейвид Лілієнтал. Роберт Ф. Бейкер, один із науковців, які були приявні під час звіту в Білому Домі, звідомив, що найвищий досвід це успіх праці 10,000 науковців, вояків, моряків і летунів, які брали участь у цім другім великім експерименті з атомовими вибуховими матеріялами на Тихому океані. Після наради в Білому Домі комісія оприлюднила, що президент одобрив плян на нову атомову розбудову з огляду на успіх експерименту.

ЛІЛІЕНТАЛ ГОЛОВОЮ АТОМОВОЇ КОМІСІЇ ЩЕ НА ДВА РОКИ.

Вашингтон. — Спільна конгресова Комісія Атомової Енергії 11 голосами проти 5 потвердила Дейвида Лілієнтала на становищі голови цієї комісії на протяг 23 місяців, тобто до 30 червня 1950 р. Президент Труман домагався назначення Лілієнтала на дальших 5 років.

НАЙБІЛЬШИЙ ЛІТАКОНОСЕЦЬ БУДЕ ПОБУДОВАНИЙ ВПРОДОВЖ 4 РОКІВ.

Вашингтон. — Одноголосно та без дебати ухвалила комісія збройних сил палати репрезентантів приступити до будови супер-літаконосця таких розмірів, про які ще досі не було мови. Буде це корабель на половину більший від найбільшого досі знаного корабля в світі. Над пляном такого корабля велися наради від 1946 р. Він має стати базою для висилання літаків з атомовою бомбою на Північнім Ледовім морю і з нього можна буде висилати літаки в промірі 1,700 миль. Коли корабель почнуть будувати якстій, то він може бути викінчений впродовж 4 років.

ПІКЕТЧИКИ В ФАБРИЦІ КРАЙСЛЕРА В СУТИЧЦІ З ПОЛІЦІЄЮ.

Дітройт. — Під час теперішнього страйку автомобілевих робітників в фабриці Крайслера прийшло перший раз до сутички з поліцією, коли пікетчики не хотіли перепустити білоковнірцевих робітників до праці в бюрах. Пікетчики почали кидати камінням на автобуси та авта, перерізувати трамваєві дроти і створили масовий фронт, щоб недопустити бюрових робітників до праці. Стейт вислав окремі відділи своєї поліції для допомоги міським полісменам. З огляду на розярення між страйкуючими і на побоювання, що страйк може покінчитися невдачею, появився рух за викінчення страйку теж і в підприємстві Дженерал Моторс.

ДЮЇ І СТАСЕН В ПРОТИКОМУНІСТИЧНІЙ ДЕБАТІ.

Портленд, у стейті Орегон. — Тамес Е. Дюї й Гарольд Стасен, оба аспіранти на кандидата на президента Злучених Держав з рамени Республиканської партії, перевели по радіо дебату над способами поборювання комунізму в Злучених Державах. Стасен обстоював поставлення комуністичної партії поза законом, а Дюї твердив, що ліпше признавати цю партію законною і через виявлювання комуністичних затій виказувати їхню небезпеку. У змаганні, як перевести такі міри в практиці, оба кандидати обговорювали законопроєкт Мундта, над яким тепер ведеться дискусія в конгресі. З огляду, що слухачі обох промовців були невидимі, бо вони слухали радія у своїх домах, не можна було провірити, який був успіх дебати.

РОБІТНИКИ МАЮТЬ ОБОВЯЗОК СЛУХАТИ ПРОМОВ ПРОТИ ЮНІЙ.

Вашингтон. — Краєва Рада Робітничих Відносин вирішила, що господар має право закликати своїх робітників на зібрання, щоб виголосити перед ними промову проти юній. До 1946 року панувала протилежна засада серед робітників і тому теперішнє рішення викликало загальне здивування серед юнійних кол.

УЧАСТЬ УКРАЇНЦІВ У ТРАВНЕВІМ СВЯТІ В БАЛТИМОР

Балтимор, у стейті Мериленд. — З нагоди Травневого Фестивалю, улаштованого в У. М. С. А. у четвер 13 травня відбувся показ національних танків з Індії, Гаваїв, України, Филипин і Польщі. У звідомленні в щоденнику Балтимор Сан з пятниці 14 травня поміщено критику свята, в якій ширше згадано про виступ українських танцюристів, зорганізованих в У. Танцюристичнім Клубі під управою Альберта Стислого. Часопис помістив світлину поодиноких українських танцюристів в народних одягах і збірну світлину учасників чайного вечора, а в якому брала участь теж і українська група. Загальна управа фестивалю спочивала в руках німецько-гавайської танцюристки Дарлени Зутермайстер.

ТЕЙЛОР ХВАЛИТЬ ВОЄВНИЧЕ НАСТАВЛЕННЯ ПРОКОМУНІСТИЧНОЇ ЮНІЇ.

Атлантик Сіті. — Сенатор Тейлор, кандидат на віцепрезидента Злучених Держав на лісті Генрія Волеса, похвалив юнію кушнірських робітників, за її відмову скласти противокомуністичні афідевіти, як цього вимагає закон Тефта-Гартлія і за підтримку для Волеса Він мав виголосити промову на конвенції цієї юнії, але не міг приїхати і вислав лише телеграфічно привіт з признанням за „воєвниче і простолінійне становище юнії".

Великі маневри американської фльоти на Середземному морю в серпні

Вашингтон, 17. травня. — Команда маринарки виготовила плян великих маневрів, які мають відбутися в серпні на Середземному морю. У маневрах візьме участь більше ніж 30 воєнних кораблів. Найменше 15 воєнних кораблів, між ними і великий літаконосець, будуть вислані негайно на Середземне море, щоб посилити теперішну американську фльоту на тих водах. Після маневрів ці кораблі вернуться домів.

З достовірних джерел довідується Джері Грін, кореспондент Ню Йорк Дейлі Ніюз, що кріза в Европі назріває на вчасну осінь, коли то минуть жнива. Американська воєнна фльота на Середземному морю нараховує тепер 17 боєвих кораблів, попри те 31. травня поїде туди 12 кораблів, а решта попливе пізніше.

ВЕЛЕС ПЕРЕДБАЧУЄ В ВЕРЕСНІ СОВЄТСЬКУ ВИПРАВУ НА ЕВРОПУ.

Ню Йорк. — Колишній підсекретар стейту Сомнер Велес пише в синдикованій статті, що в західній Европі слідне знову нервове напруження. Причиною цього є успіхи Молотова у пропаганді, яку він почав проти Америки з нагоди недавньої виміни дипломатичних нот між Советами й Америкою. Оце замішання порівнують політичні знавці з замішанням, яке запанувало після конференції в Мюнхені і другою світовою війною в Европі. Посилення советської діяльности в кожній частині Европи, в Азії і на Близькому Сході вказує на солідну підготову Кремлю до викликання якоїсь крізи. Теперішня кріза в Палестині стає Советам у пригоді. Вони використують її на поширення незгоди між західними державами, бо така акція лежить в інтересі Советів.

АНТИ-ФАШИСТИ ДОМАГАЮТЬСЯ ЗІРВАННЯ ВЗАЄМИН З ЕСПАНІЄЮ.

Ню Йорк. — Спільний Комітет Анти-Фашистів, створений під час еспанської громадянської війни для допомоги большевикам, які наймалися на службу еспанських льоялістів, відбув віче в Медисон Сквер Гарден при співучасти 7,000 комунофільських діячів. На вічу ухвалено резолюцію з протестом проти законопроєкту Мундта для приборкання большевицьких елементів в Злучених Державах, а в одночас переведено резолюцію з домаганням, щоб Злучені Держави зірвали дипломатичні взаємини з Еспанією. Віче відбулося під закликом: „Змийте ганьбу!"

МОЖЛИВА ДЕВАЛЮАЦІЯ ГРОША В ДЕРЖАВАХ ОБНЯТИХ ПЛЯНОМ МАРШАЛА.

Вашингтон. — Злучені Держави зажадають девалюації валюти від країн, які будуть користати з Пляну Маршала, щоб можна утримати правильний грошевий оборот між ними. Це виявила Краєва Додарча Рада у своїм звіті, який президент Труман передав конгресові. Девалюація не мусить бути велика, одначе підготову до рівновартної виміни гроша треба почати негайно, сказано в звіті.

ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ОФОРМЛЕННЯ ВСЕСВІТНЬОГО ЖИДІВСЬКОГО РУХУ.

Шікаго. — За створення всесвітнього союзу консервативного жидівства побивався на зібранні Американського Товариства Рабінів його предсідник, рабін Ізраїль Голдман з Провіденс, Р. Ай. Згадуючи про жидівські місії, які вислало це товариство в минулому році до Південної Америки й Італії, Голдман заявив: „Всесвітня єдність жидівського релігійного життя признана вже всіми, а тепер назрів час оформити цей всесвітній жидівський рух в одній організації".

СОВЄТСЬКИЙ СОЮЗ ВИЗНАВ ДЕРЖАВУ ІЗРАЇЛЯ

Лондон, 18. травня. — Московська радіовисильня повідомила, що уряд Совєтського Союзу вчора вечорі офіційно визнав державу Ізраїля в Палестині. Цего визнання довершено нотою совєтського міністра закордонних справ Молотова до ізраїльського міністра Шертока. В дипломатичних колах вважають, що совєтський уряд в цій справі пішов дальше, ніж уряд Злучених Держав, що визнав державу Ізраїля „де факто", залишаючи до дальшого обмірковування справу визнання новоствореної держави „де юре". Совєтська нота не видвигає жодних застережень і її вважається в дипломатичних колах визнанням держави Ізраїля „де факто" і „де юре". Совєтський Союз, після Америки і Гватемалі, є третьою державою, що визнав Ізраїль. Вважається, що за прикладом Москви підуть тепер теж всі її сателіти.

Ізраїльсько-арабська війна загострюється

АРАБИ АТАКУЮТЬ В ЄРУСАЛИМІ І БОМБАРДУЮТЬ ТЕЛЬ АВІВ; ІЗРАЇЛЬТЯНИ ЗАКРІПЛЮТЬ СВОЇ ПОЗИЦІЇ.

Єрусалим, 18. травня. — Арабсько-ізраїльська війна, що почалася в цілій ширині після закінчення британського мандату в Палестині з днем 15-го травня, з кожним днем ширше розгортається та загострюється. Вчора араби почали сильну протиакцію в старому місті Єрусалиму, закріплюючи теж свої позиції в центрі міста. Північну частину Єрусалиму обстрілює важка арабська артилерія. В усіх частинах були вбиті і ранені. З Тель Авів повідомлено, що араби здобули в Єрусалимі жидівську дільницю та відправивши до міжнародного Червоного Хреста всіх тих, що не беруть участи в бою, почали висаджувати в повітря всі жидівські будинки. Ізраїльську столицю Тель Авів продовжує бомбардувати арабська авіяція. Жидівські війська зі свого боку закріплюють здобуті позиції, очистили шлях з Єрусалиму до Тель Авів та здобули деякі менші арабські місцевості. Всіми регулярними і нерегулярними арабськими військами в Палестині командує трансйорданський король Абдулаг. Жидівські війська скріплюються новими силами, що продовжують висадку в палестинських портах. На фронтах, докищо, не позначується виразно перемога будької з воюючих сторін.

АМЕРИКА В О. О. Д. ДОМАГАЄТЬСЯ НАКАЗУ ПРИПИНЕННЯ ВОЄННИХ ДІЙ В ПАЛЕСТИНІ.

Лейк Соксес, Н. Й., 18. травня. — Американський представник в Раді Безпеки О. Д. вніс вчора резолюцію, на підставі якої Рада Безпеки мала б поставити арабам і жидам домагання, щоб вони припинили воєнні дії в Палестині протягом 36 годин після схвалення резолюції. Совєтський представник домагався безпосереднього розгляду американської резолюції. Після того засідання Ради Безпеки відложено, щоб дати поодиноким членам можність порозумітися в цій справі зі своїми урядами.

ІЗРАЇЛЬ, ІЗРАЇЛЬСЬКИЙ, ІЗРАЇЛЕЦЬ, ІЗРАЇЛЬЦІ.

Офіціяльні назви жидівської держави та її громадян.

Тель Авів, 18. травня. — Жидівську державу в Палестині встановлюється справді від самого початку, бо від назви. Офіціяльною назвою самої держави є „Ізраїль", або „держава Ізраїля". Міністер закордонних справ Шерток з черги вияснив, що громадяни цієї держави Ізраїля матимуть офіціяльну назву „ізраїлець", „ізраїльці". На запитання відносно застосування до громадян держави Ізраїля біблійної назви „ізраїльтянин", „ізраїльтяни", Шерток заявив: „ми залишимо цю назву старинній історії".

ЄГИПЕТ КОНФІСКУЄ ПОСИЛКИ ДО ПАЛЕСТИНИ.

Александрія, Єгипет, 18-го травня. — Єгипетський уряд видав офіціяльне розпорядження про конфіскату всього майна в єгипетських портах, що було в транзиті до Палестини та яке може мати вартість для єгипетських військових зусиль. На цій підставі в цьому порті єгипетські митні урядники сконфіскували вчора 3,200 тон машин, консервованих харчів і т. п., що їх везено до Палестини чотирма пароплавами.

ЖИДИ ОБВИНУВАЧУЮТЬ БРИТАНІЮ.

Лондон, 18. травня. — С. З. Шрагай, екзекутивний член Жидівської Агенції для Палестини, вчора заявив, що Британія веде проти держави Ізраїля „непроголошену війну" Він твердить, що британські старшини в трансйорданській армії приготовили плян арабської інвазії на Палестину та беруть в ній активну участь.

ВІДПОВІДЬ СТАЛІНА НА ЛИСТА ВОЛЕСА

Лондон, 18 травня. — Московська радіовисильня передала вчора відповідь Сталіна на відкритого листа Генрі А. Волеса з попереднього вівтірка в справі американсько-совєтських переговорів для мирного полагодження „суперечностей". Пропозиції Волеса Сталін вважає „доброю і плідною базою" для таких переговорів. У відповіді Сталіна повторюються такі „відомі для всіх" пункти з пропозицій піддержуваного большевицькою пятою колоною кандидата на президента ЗДА з „третьої партії": 1. Генеральна редукція зброєнь; 2. Заключення мирових договорів з Німеччиною і Японією та відкликання окупаційних військ з цих країн; 3. Евакуація військ з Китаю і Кореї; 4. Респектування суверенности поодиноких країн та невтручання в їхні внутрішні справи; 5. Заборона військових баз на територіях членів О.Д.; 6. Виключення всякої дискримінації з розвитку світової торгівлі; 7. Допомога у відбудові знищених війною країн на базі ООД; 8. Оборона демократії та гарантія громадських прав в усіх країнах „і так дальше". Сталін від себе відповів: „Немає такого державного мужа, що дбав би про мир і співпрацю між народами та який ігнорував би цю програму, яка відзеркалює надії і прямування народів до закріплення миру та яка безсумніву матиме піддержку багатьох мільйонів звичайних людей". В дальшому Сталін заявив, що „програма Волеса може послужити доброю і плідною бавою для такого порозуміння та розвитку міжнародної співпраці, бо уряд Совєтського Союзу вважає, що не зважаючи на різниці їх економічних систем та ідеологій, співіснування цих систем та мирне полагодження суперечностей між СССР і ЗДА є не тільки можливе, але теж без сумніву необхідне в інтересі загального миру". В закордонних коментарах не тільки ставиться під знак запиту справжні інтенції Совєтського Союзу.

БЕЗУСПІШНЕ ЗАКІНЧЕННЯ ПРАЦІ КОМІСІЇ КОНТРОЛІ АТОМОВОЇ ЕНЕРГІЇ.

Лейк Соксес, Н. Й., 18 травня. — Комісія О.Д. до справ міжнародної контролі атомової енергії вчора, після 23 місяців безуспішних праць і зусиль, закінчила формально свою працю без будького результату. Причиною перервання дальших зусиль в цьому напрямку була постійна совєтська опозиція, що обертала в нівець всі навіть найкращі зусилля інших країн. Комісію розв'язано на домагання всіх її членів, за вимком Громика і Тарасенка, що й тут вважали за відповідне сказати „нєт".

ПРОТИСОВЄТСЬКІ НАСТРОЇ ЛЕЙБУРИСТСЬКОГО КОНГРЕСУ В БРИТАНІЇ.

Скерборaф, Англія, 18 травня. — Тут відбувається 47 річний конгрес Лейбуристської партії Великої Британії, що відразу позначився сильними проти-совєтськими настроями британських соціялістів. Це виявилось в опозиції до кількох членів „лівого крила", що пробували проповідувати „тіснішу співпрацю" зі Совєтами, називаючи Плян Маршала „американським імперіялізмом".

„ДУЖЕ ТАЄМНИЙ" НАКАЗ СОВЄТСЬКИМ ВІЙСЬКАМ В АВСТРІЇ.

Відень, 18 травня. — Британська розвідча служба в Австрії мала перехопити в останньому часі „дуже таємний" наказ совєтського командування до совєтських військ в Австрії, остерігаючи їх перед „зараженням буржуазною ідеольогією" та грізними для них наслідками такого „зараження". В наказі ще повно всіляких інших „істинно" большевицьких небелиць про „революційну пильність" і т. д. совєтського вояка. Совєти видали цей наказ у зв'язку з масовою дезерцією совєтських вояків.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ЛЮДОЛОВЛЯ В АСТРІЇ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ.

Відень, 18 травня. — Совєтська сторожа на мості через Дунай оточила вчора автомашину заступника директора американського інформаційного бюра в Австрії та заарештувала австрійську громадянку, баронесу фон Трота, що працювала перекладачем в американському бюрі. Доля чергової жертви большевицьких людоловів не відома.

СПРАВА СОВЄТСЬКИХ ЖІНОК В О.О.Д.

Лейк Соксес, Н. Й., 18 травня. — Представники ЗДА, Британії і Чіле в комісії О.Д., що підготовляє міжнародну конвенцію людських прав, видвигнули вчора справу совєтських жінок, що вийшли замуж за чужинців і яким тепер совєтський уряд відмовляє дозволу виїзду до своїх чоловіків. Згадані представники однодушно ствердили, що це драконське зарядження совєтського уряду є жорстоким запереченням основного людського права.

АМЕРИКАНСЬКІ ЛІТАКИ ДЛЯ ТУРЕЧЧИНИ.

Істамбул, Туреччина, 18 травня. — Американський літаконосець Сібоні доставив вчора до місцевого порту неозначену кількість двомоторових американських бомбардувальників, призначених для турецької авіяції в рямках програми американської допомоги. Літаконосець задержиться в цьому порті до неділі та візьме участь в святочній імпрезі, що відбудеться з нагоди доставки чотирьох американських підводних човнів.

БОЛЬШЕВИЦЬКА П'ЯТА КОЛОНА В ЗАХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ.

Берлін, 18 травня. — В колах західних союзників стверджують, що Совєти хвилево відвернули свою головну увагу від самого тільки Берліна та звернули її на цілу західну Німеччину, доля якої мала б бути вирішена позитивно трьома західними великодержавами і країнами Бенелю на конференції в Лондоні. Для своєї підривної роботи в західній Німеччині большевики використовують випробувану методу п'ятої колони, що веде там свою акцію під гаслом „об'єднання Німеччини".

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly. English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346. JERSEY CITY 3. N. J.

ВІДРОДИЛИ ДЕРЖАВУ З-ПЕРЕД ДВІ ТИСЯЧІ ЛІТ

Минулого тижня, в ночі з пятниці на суботу, проголошено в Тель Авів, в Палестині, Державу Ізраїля, яка являється відродженням цеї жидівської держави, що існувала на цій землі в золотих часах Соломона, а пропала перед самим народженням Христа. Цю нову в світі державу визнав формально президент Труман 20 мінут по її проголошенні Жидівською Національною Радою, яка являється речником жидівського населення в Палестині, а водночас і представником сіоністичного руху в світі, який є ідеологічним і фактичним творцем Держави Ізраїля.

Отсе визнання наймогутнішою потугою у світі додало відразу малій Ізраїльській державі великої сили на міжнародному форумі. Проте й воно не спинило в Палестині боротьби між жидами й арабами. Навпаки, ця боротьба набрала щойно тепер характеру справжньої війни, небезпечної ще й з цього боку, що вона вже переступає межі Палестини і через це може стати згодом міжнародною. З конфлікту на малій території за виключне і суверенне посідання жидами малого клаптика землі може тепер зродитись серіозний міжнародний конфлікт, в який готові бути втягнені згодом силою обставин і великі світові потуги, в цьому і Злучені Держави. Якраз це дуже турбує Обєднані Держави, бо їх завданням є добачувати місця неспокоїв, які загрожують міжнародному мирові та забезпечувати світ перед новою війною.

Нині ще важко певно твердити, що вийде з щойно проголошеної нової держави, з Держави Ізраїля. Проте не можна не признати жидам, зокрема жидівським націоналістам-сіоністам, величезної любови до свого минулого з-перед тисячів літ та величезної посвяти, з якою вони змагали до відбудови Сіону. Жиди осягнули тут незвичайно багато, коли зважити, що сіоністичний рух, змагаючий до утворення жидівської держави, дуже молодий, бо ж щойно в 1896 році появилася книжка „Жидівська держава", написана батьком сіоністичного руху, Т. Герцлем. При цьому треба памятати, що цей рух приймався з трудом серед самих жидів, зокрема серед багатих і впливових, напів засимільованих. Ідея жидівської держави не мала великих прихильників і серед визначних американських жидів. Проте завзяття сіоністів згодом перемогло всюди, теж і в Америці, а американські жиди стали найгарячішими приклонниками руху за самостійну, жидівську державу в Палестині. Вони попирали з усіх сил жидівську революційну боротьбу в Палестині, а тепер попирають Ізраїльську державу як своїми великими політичними впливами, так і грішми, зброєю та молодими добровольцями, що зголошуються до оборони молодої жидівської держави.

Як бачимо, тисячі літ втрати своєї державности, неволя й розпорошення по світі не змогли знищити в жидах національного почуття і національної гордости, бажання мати свою власну, незалежну державу хоч би на маленькім клаптику рідної землі. Така є величезна сила національних почувань, що вони не рахуються нераз з ніякими реальними обставинами і будують у своїх мріях часом замки на леді, які згодом переміняються на замки на землі.

Український Народний Союз в громадському житті

Провідна роля Українського Народного Союзу в народному житті американських українців відома і безперечна. Це ж бо Український Народний Союз це життя започаткував, відіграв рішальну ролю в його оформленні, заповнив ці форми відповідним змістом та надав йому відповідного напрямку і розгону. Назва „батька" закріпилася за У. Н. Союзом не без причин. Проте, хоча Український Народний Союз і сьогодні залишився головною базою нашого громадського життя а його члени це життя двигають майже виключно на своїх плечах, то Український Народний Союз, як організація, має означені законом і своїм статутом рямці, яких він в своєму власному інтересі та інтересі цілої української громади в Америці мусить придержуватись.

В поодиноких листах та публічних виступах нераз чується докори, мовляв, чому така організація, як Український Народний Союз зі своїми біля 50,000 членів та 10.000,000 долярів майна не зробить цього, або іншого, чому не спроваджує з Европи нових українських імігрантів, чому не дасть більшої суми гроша на їх влаштування тут, чому не дає позичок, чому не творить нових варстатів праці і сотні всіляких інших „чому". Всі ці запити і докори походять майже виключно з-поза Союзового членства, або від людей, які в завданнях та обов'язках Союзу, як організації не визнаються. Тому не від речі буде ці справи коротко вияснити.

Насамперед треба ствердити факт, що багато дечого, чого не робить Союз, як організація, він робить це посередньо через своє членство та створені за його ініціятивою, чи при його рішальній піддержці відповідні інші Комітети. Для прикладу взяти б тільки справу допомоги українським скитальникам в Европі, бо власне на цю тему приходить найбільше запитів „чому". Союз, як братсько-запомогова організація, обмежений під цим оглядом існуючими державними законами та схваленим своїми членами в рямках цих законів своїм статутом. Десять мільйонів долярів, що їх виказує сьогодні майно Союзу, мають своє точне призначення щодо одного цента. Закон точно визначує резерви Союзу, що мають бути збережені як асекураційна сума і точно визначає можливості інвестицій цього майна. Закон, вдальшому, точно визначає, кому, нащо і на яких умовинах та яку суму можна позичити та яку і кому можна дати допомогу. За це Головний Уряд У. Н. Союзу відповідальний перед державними властями та перед своїм членством. Крім цих асекураційних фондів, Союз ще має всілякі інші фонди, теж точно означені своїм статутом та одобрені Союзовим членством. Союз має, наприклад, т. зв. Народний Фонд, до якого кожний дорослий член Союзу вплачує два центи місячно, має Адміністраційний, Конвенційний та інші Фонди, схвалені Конвенціями своїх членів, отже найвищим Союзовим, так сказати б, парляментом. Кожного року під час свого річного засідання Головний Уряд У. Н. С. ухвалює з цього фонду відповідні жертви на культурні, гуманітарні і народні цілі. За час свого існування Союз з своєї каси виплатив вже на це понад 800,000 долярів; на тіж цілі цього року призначено і виплачено теж з каси з цих двоцентових фондів біля $10,000. Це тільки те, що робить під цим оглядом Союз формально і безпосередньо, як організація. Але воно є тільки незначною частиною того, що робить Союз, як громадська інституція. Бо на підставі тільки загальникового обрахування стверджується, що понад 80% всіх жертв, що їх складають американські українці на допомогові та всілякі інші народні цілі походять від членства Українського Народного Союзу, хоча воно становить тільки приблизно 10% всіх американських українців. Не треба окремо пригадувати, яку рішальну ролю грає Союз теж в цих усіх збіркових кампаніях на народні цілі. В тому то й заключається провідна громадська та організаційна роля Українського Народного Союзу в американсько-українському громадянстві.

Це як іде про матеріяльні засоби та їх придбання. Але ще більшу ролю і значення має Союз в нашому громадському житті, як іде про виконування всякої громадської роботи. Якщоб провірити всі влаштовані імпрези, всі громадські акції наших центральних і місцевих комітетів, тоді ствердиться, що участь праці широкого загалу членства У. Н. Союзу там ще більша та ще більш рішальна і на всіх ділянках **н а ш о г о** громадського життя, від виховання громадянства починаючи, а на придбанні фондів та самій громадській роботі кінчаючи.

Ясно, що й тут ще не все зроблене і можна б зробити ще більше. Під цим оглядом і продовжуються збірні зусилля У. Н. Союзу та його членства як цілости. З цею метою У. Н. Союз розгорнув тепер теж широку акцію за збільшення своїх рядів новими ідейними членами, які зможуть цей головний тягар громадського життя двигати на своїх плечах та з кожним днем це життя оживлювати, поширювати та поглиблювати. Кожний новий член Українського Народного Союзу — це новий свідомий член нашої американсько-української громади та новий її відповідальний робітник. Широка ідейна база У. Н. Союзу дає необмежені можливості для дальших спільних зусиль до нового розквіту нашого громадського життя як цілости та до нових досягнень і успіхів. А клясично - демократична побудова цеї організації створює найкращі можливості громадської відповідальности та спільного формування громадського життя в найширших рямках. Все це, разом з громадською традицією У. Н. Союзу, з його безсумнівним авторитетом в громадському житті та взагалі з його недосяжним моральним і матеріяльним капіталом, здобутим мозольною працею і важким трудом усіх протягом десятиріч, створюють цю непохитну базу для всякої громадської праці та для безупинного прогресу. На підставі дотеперішнього досвіду американсько-українського життя можна з повною свідомістю і відповідальністю твердити, що в Українському Народному Союзі є будучність американсько-української громади, як і в ньому є його минуле. Чим більше буде українців, що черпатимуть свою моральну силу з минулого У. Н. Союзу та опруть її на широкій і непорушній теперішній Союзовій базі, тим певніше і ясніше буде майбутнє американсько - української громади.

Микола Чубатий.

Дві різні правди про УПА

Недавно появилася в Америці синя книжка з жовтими буквами про УПА. Книжка прикрашена українським синьо-жовтим прапором. Про УПА появлятися стали також другі публікації прикрашені теж українським прапором, одначе вже жовто-синім. Про УПА стали вже писати не тільки різні автори з далекої Европи, але теж говорити живі свідки тої героїчної, ще непокінченої боротьби.

По одній політичній промові в Ню Йорку встає молодий чоловік та заявляє: „Я, як бувший член УПА, заявляю, що сказане промовцем про У. П. А. є неправда". Річ природна, що непорозуміння виринуло з того, що перший промовець це прихильник українсько жовто-синього прапору, а другий синьо-жовтого, теж українського прапору. Недавно в однім числі часопису читаємо знов два сензаційні оголошення з майже ідентичним змістом: „Увага... таке а таке місто... такого а такого стейту. Приїзджає до нас з відчитом бувший член УПА, бувший скиталець, а тепер вже... такий а такий достойник серед американської еміграції, котрий може сказати правду про УПА".

Знаючи прапори обох членів УПА, які мали говорити про Українську Повстанчу Армію, не тяжко зрозуміти трагедію української справи та її поневіряного і перекручуваного прапору. Справа одної та другої правди про УПА на перший погляд виглядає доволі достовірно і переконливо. Говорить прецінь член УПА та живий свідок її, учасник її геройських діянь. Одначе, хто тільки застановиться глибше, тому насуваються різні думки. УПА ще нині в бою, а її члени в цивільнім стані, здорові, неінваліди, їздять по Америці та голосять дві противні правди про УПА. У першу чергу хочеться знати, хто їх звільнив з УПА.

Ми, американські громадяни, знаємо, що це значить „почесно відпущений з армії". Це конечна вимога для бувшого члена американської армії, коли він хоче, щоб його громадянські та урядові кола вважали за порядного громадянина, що чесно сповнив свій обовязок служби під американським прапором. Таке саме питання ми, американські українці, мусимо поставити теж до наших бувших членів УПА, тимбільше, що ця українська революційна армія ще не є здемобілізована та бореться дальше з окупантом України. Чи мають і наші бувші члени УПА „почесне звільнення" з її рядів та дозвіл виїхати до Америки?

Тим не хочемо нікому робити кривди, чи на когось накидатись. Ми тільки хочемо боронити доброго імені самого УПА, як і доброго імені справжніх борців. Хочемо знати, хто був справжній борець УПА і зістав з неї звільнений в почесний спосіб, а хто є дезертиром з її рядів, чи хто підшивається під членів УПА.

А дальше, ми в республиці, що має окрему пошану для свого державного прапору, як до святости цілої нації. Кожен американець чується під національним прапором певним, бо він як символ державної влади береже його громадянських вольностей. Одначе, це нечуване для американця, щоб державний прапор, символ маєстату цілої нації, вживати для партійних цілей та й ще його відповідно до уподобань партії міняти. Тому ми, американські українці бажали б, щоб й державний прапор України лишити поза межами партійних сварок.

На цім ще не кінець. УПАрмія це теж власність цілої нації, це національна армія революційної України, то чому й вона стає предметом партійних зазіхань? Ніде у світі армія, що бореться за визволення нації, не є партійною та й партійною бути не може. Коли ж історія її повстання та її теперішнього проводу має протилежні вияснення, то бажанням американських українців є, щоб лишити УПА в спокою і не вияснити їм своєї партійної версії про УПА.

Так само стає вже для кожного критичного американського українця певним, що обі версії про УПАрмію нині більше чи менше сторонничо насвітлювані, передістаються до Америки. Дійсної правди про УПА ми нині не почуємо від членів УПА в Америці, тимбільше, що тих членів поміж нами щораз більше, а їх оповідання про УПА розходяться. Коли б приняти їх твердження про членство в УПА за правдиві, тоді ми мали б ще й третю правду неоспориму, що У. П. А. в розкладі, коли аж в далекій Америці є так багато таких, що покинули її ряди. Та ми склонні приймати іншу тезу, що в Америці немає дійсних членів УПА, бо її правильник інший — скорше згинути, ніж уступити. А американські члени УПА це не духи героїв, але люди живі.

Та дві правди про УПА насувають нам ще одну, вже чисто американську проблему. Американські українці в міру своїх можливостей, як громадяни своєї країни, та в міру своїх матеріяльних і моральних засобів, цілою душею раді допомагати справі визволення українського народу. Американські українці так само з усієї душі стоять симпатіями при УПАрмії, бо вони певні, що люди, які життя своє поставили зовсім в руки химерної долі та серед найбільших небезпек, служать тільки Україні, а ніякій партії. Одначе американські українці зовсім не є зацікавлені ані в правді про УПА одного бувшого „члена" УПА, ані в правді другого „члена" тоїж української військової формації. Навпаки, американські українці є того святого переконання, що перенесення тої партійної боротьби на американську землю є лихою службою Україні.

Ці лихі наслідки вже нині очевидні. Дехто з американських українців вже й зачинає міряти патріотизм свого земляка не його працею для справи визволення України, але приналежністю до партійної групи. Піде таке розбиття дальше й тут, то буде спаралізована теж в Америці скупа визвольна праця, що її звідси ведеться, а американських українців охопить повна апатія для справи старої заморської батьківщини.

(Докінчення на стор. 3-тій).

ПЕТРО МІРЧУК.

КОЛИ ГОРЯТЬ ЛІСИ

Оповідання з недавнього минулого.

2)

Та нежданно події прибрали зовсім інший хід. Одного вечора відчинили його камеру і його покликано на коридор. Ключник держав у руках якийсь папір. Мандруючи коридором, Дмитро здужав прочитати понад плече ключника наказ про відставлення його до Києва. У ждальні чекали на нього два гестапівські старшини. Ключник засалютував їм і передав Дмитра. Ті зміряли його грізним зором, і, показуючи свої пістолі, пояснили йому через перекладчика, що був разом з ними, що він обовязаний слухняно піддатися їхнім наказам, бо при всякій спробі втечі чи непослуху вони його зараз же змісця застрілять. Його посаджено до авта. Мотор забурчав нетерпеливо й авто помчалося вулицями міста. Коли ж вони виїхали за місто, старшини сховали свої пістолі до кишені і сказали йому по українськи:

— Звільнити вас вдалося нам вповні. Ми виконали наказ організації, вирвати вас з тюрми. Тут, ось, для вас документи. Вони поможуть вам перейти кордон. Положення напружене. В Києві розкрито сітку і розстріляно цілий Обласний Провід. Ви мусите зараз же їхати дальше, щоб в найблищих днях бути на місці. Ми відставимо вас за Збруч. Дальші інструкції одержите ви по адресі, що її подаємо, у Кракові.

Так хотілося Дмитрові поділитися своєю радістю з Любцею, так хотілося знати, що робила вона в той час, як сидів він у тюрмі, і що вона думає про нього сьогодні. Чи забула, або чує до нього жаль, думаючи, що він утік кудись, слова їй не сказавши, чи може тужить і жде? Та казати друзям, що врятували його, про те не можна. Питатися їх, стидно, вони ж зовсім йому незнакомі. Наражаючи своє життя при рятуванні його, бачать у ньому тільки революціонера, може в їхній уяві далекого від всяких особистих почувань.

Він не питався їх, не розказував нічого і записок ніяких не передавав. Щасливо доїхав до Львова, звідси зараз же до Кракова а там ждали вже на його документи для переїзду в Німеччину. Писати Любці про те, що він тут? ..Чи варто?.. Хто знає, що буде з ним: він тут під іншим назвиськом, на підроблені документи. При писанні листів воно може виявитися і наразити на небезпеку не тільки його, а власне її. В додатку, хто зна, що буде з ним? Кожної хвилі можуть з'явитися знову гестапівці й забрати його знову до тюрми, чи кацету, або вбити на місці підчас збройного поєдинку. Нащо ж їй піддавати тоді надії і держати в непевності. Вона, мабуть, забула вже його, погодилася з думкою, що він — з'явився нежданно, як тисячі інших, і нежданно теж зник. У його залишиться вона незабутнім спомином може й назавжди. Хотілося б, дуже хотілося б, щоб не тільки спомин про неї в душі, але сама вона була тут біля нього, або щоб хоч одержати щомісяця дорогого листа, що приніс би в далеку чужину чар її душі і запах розкішної України. Та треба бути твердим, як сама боротьба.

В безупинній праці на фабриці та в невтомному виконуванні організаційних завдань старався забути про особисте життя. Та від-часу-до-часу воно само пригадувалося.

Сьогодні чомусь особливо чітко пригадалося йому минуле. Може бути, що причиною цього був той сам запах розцвілої весни і та сама синь погідного, весняного неба, що були й тоді, при зустрічах з Любцею.

Його задуму перервав несподівано стукіт до дверей. Хтось прийшов до його.

— Входіть! — гукнув Дмитро понімецьки.

Відчинилися двері. Дмитро глянув туди і примкнув зараз же очі та потер чоло, щоб переконати себе, чи йому не привиджується на яві те, про що думав. Та ні! В дверях стояла — Любця! Така сама усміхнена, безжурна, як тоді, коли він її бачив уперше, така сама чарівна і принадна. Тільки в очах її горіло тепер якесь захоплення, зганяючи в кутики тінь смутку і задуми.

— Любця! — скрикнув Дмитро і їхні уста злучилися знова в горячому поцілунку, як рік тому...

...Тиха весняна ніч лягла на місто. Змовкли стукоти закаблуків на хідниках. Тільки десь у сусідстві дзвеніли ще монотонно слова радієвого спікера, про те, що німецькі війська відбили побідно наступ большевиків в районі Харкова. А вони обоє сиділи, тісно притиснувшись до себе і згадували минуле.

— Я швидко довідалася про те що сталося з тобою — розказувала Любця. — Хотіла передати тобі щось, або добитися побачення, та надаремно. За арештованими самостійниками було зачинено все подвійними замками. Доступу до їх не було ніякого. Я знала про те, що жде тебе, та вірила чомусь без устанку, що ти таки вирвешся з їхніх пазурів. Вечорами бувала я часто біля руїн під крислатим каштаном, де ми зустрічалися завжди і ждала, чи не прийдеш ти. Про приготовання твойого визволення мені не казав ніхто, все приготовлялося в найбільшій таємниці. Та всетаки, коли воно щасливо вдалося, я довідалася від Наталки. Через неї вдалося мені розвідати теж про те, де дівся ти, та одержати твою адресу. Я зголосилася добровільно на працю до Німеччини і мені дозволено було приїхати туди, куди хотіла я. Отак я й приїхала сюди. —

Дмитро розказував їй про свої переживання, про свій побут в тюрмі, про втечу і про те, як живеться йому тут. Розказував їй теж про свою тугу за рідними сторонами та за нею.

— Та тобі час відпочинути після дороги — завважив він під кінець. — В моєї господині, де я мешкаю, є вільний покій, там ти й заночуєш. Сьогодні тобі їхати вже нікуди. —

(Дальше буде).

Тарифу продовжується на один рік

Теперішня американська тарифа, тобто закон про накладання мита на різні товари, перетривала 14 років і її сила кінчиться 12. червня. На підставі цього закону президент мав право заключувати договори з чужинними державами в справі оплат за привіз товарів до Злучених Держав і за впущення американських продуктів до чужинних країн. Отже закон дозволяв президентові складати договори з різними державами на підставі взаємности й тому цей закон названо Акт про Взаємну Торгівлю („Ріciпросикал Трейд Агрімент").

Підготовою закону займався колишній секретар стейту, Кордел Гол, а його підтримував президент Франклин Д. Рузвелт. Це був отже закон Демократичної партії, яка була, і ще тепер є при владі у Вашингтоні. Звісно, що Демократична партія здавна обстоювала якнайменші оплати мита на ввіз товарів з заграниці, а Республиканська партія голосила, що добробут Америки залежний від накладання високих оплат на спроваджувані товари. Це названо звичайно „протекційною" (охоронною) тарифою у противенстві до „вільної" тарифи, тобто такої, яка не вимагала б жадних оплат за імпортовані товари.

Президент Труман, як провідник Демократичної партії, ще з початком березня пригадав конгресові на вигаснення теперішнього Акту про Взаємну Торгівлю і зажадав відновлення Акту на три роки. Республиканська більшість, яка тепер має рішальний вплив на законодавство, негайно після пригадки президента мусіла призадуматися, чи скласти новий закон, чи послухати президента і продовжити теперішній. Пішли довгі приватні дискусії серед знавців міжнародної торгівлі й бизнесу і минулого тижня публика довідалася, що Республиканська більшість перепустить старий закон, але на один рік.

Тому, що до голосування над продовженням тарифи прийдеться цими днями, варт присвятити трохи місця на обговорення цієї справи.

Складенням тарифи займається комісія способів і засобів. Вона має обовязок придумати способи для придбання фондів на потреби країни. Тут треба пригадати, що населення Злучених Держав до 1913 р. не платило жадного особисто-доходового податку на потреби федерального уряду, бо всі видатки покривалися з приходів з тарифи, тобто з мита яке побирав федеральний уряд від товарів, вважених з заграниці. Коли ж показалося, що ті оплати не вистарчальні, треба було ухвалити федеральний податок. Це до деякої міри стало притокою до іншої політики в справі ввозу й вивозу товарів тобто про взаємний товарообмін з чужинними державами. З часом показалося що жадна держава не може накладати односторонної оплати на чужі товари і треба було майже з кожною країною окремо вести переговори для порозуміння в справі оплат. Згодом показалося що годі конгресові безупинно радити над змінами тарифи і ухвалено тепер ще обовязуючий закон про взаємні оплати, одначе ці оплати має право управильнити президент без окремого дозволу конгресу. Тому що Демократична партія була при владі 15 років, вона не мала потреби зміняти закону і його продовжувано час від часу аж до біжучого року.

Теперішній рік є відмінний від давніших на стільки, що велика кількість чужинних країн так збідніла, що має дуже мало товарів на вивіз, а затемусить рахувати на спровадження їх з Америки. Америка у своїм інтересі пробувала вивозити заграницю свої продукти за якнайменшою оплатою мита від товарів ввозених з заграниці. Коли ще до того прийшов Плян Маршала на підставі якого чужинці країни мають дістати велетенські припаси американських продуктів, то президент зажадав від конгресу лише продовження існуючого Акту про Взаємну Торгівлю з дальшим уповажненням для президента на складання договорів з чужинними країнами.

Республиканці пробували робити підготову до зміни тарифи, одначе показалося, що серед теперішніх відносин у світі не є можливе випрацювати постійну формулу на встановлення оплат від ввожених і вивожених продуктів. Крім того зайшли ще важні міжнародні переміни. У Женеві відбулася конференція з доручення Обєднаних Держав для встановлення міжнародних засад для товарообміну і вона продовжувалася опісля в Гавані, на острові Куба. У ній брала важну участь Америка і після її покінчення Америка має ратифікувати ці засади, як міжнародний договір. Отже з різних причин Республиканська більшість рішила не поборювати теперішнього закону про тарифу і продовжити йому ще рік життя. Важну ролю при тому грає теперішний передвиборчий час, коли то вибориці і преса мають нагоду обговорити всі справи, звязані з добробутом нації і з її закордонною політикою.

Замітна була вістка в початках травня, що наради палатної комісії способів і засобів над справою тарифи були більше ісвірочні, ніж це бувало минулими роками. Преса не виявила ясно причини довірочности, одначе це для декого самозрозуміле. У комісії ведуться не лише торги за оплату на різнородні продукти з заграниці і навпаки, але теж і за їх кількість. Між різними матеріялами під теперішню пору находяться теж т. зв. „стратегічні" матеріяли, тобто такі, які потрібно для воєнних цілей. Крім того комісія укладає цілу торговельну політику держави. Для обговорення таких справ покликується часто знавців міжнародних відносин крім знавців самої продукції її запотребування в самій Америці.

Треба теж переслухати знавців робітничої справи, щоб не наразити американських робітників на втрату праці.

Такі й їм подібні трудноці показалися такими великими під теперішню пору, що треба було згодитися на продовження теперішньої тарифи так, як цього вимагав президент, який має підставу знати міжнародні відносини і на підставі такого знання управильнювати торгівлю з різними чужинними державами. Коли б конгрес справді ухвалив продовження тарифи лише на один рік, треба надіятися, що президент і це прийме, бо серед навалу праці нема як підіймати затяжну боротьбу на дальшу мету.

Д-р Никифор Гірняк.

Українські Січові Стрільці

У 1918 РОЦІ.

4)

5. Громадянська й політична праця УСС-ів.

По офензиві німецького генерала Мекензена в травні 1915. року більшість східногалицьких повітів звільнено від московської окупації й українське громадянство могло наново розбудовувати завмерле від року життя. Але це не була легка справа, бо всі молоді, здорові наші працівники були на військовій службі. Ні у Львові, ні на провінції не було кому працювати на полі нашого культурного, господарського чи іншого життя.

Тимчасом у Коші УСС-ів було все досить стрільців з великим громадським стажом і цензусом, які наслідком зранення, або по недузі були довший час взагалі неспосібні до військової служби й перебували у відділі виздоровців (реконвалесцентів) на відпочинку. Кулі в Коші й воєнні інваліди, які ждали місяцями на звільнення своїх родинних місць і не мали куди їхати.

І от з цього „резервуару" приходилося Кошеві заспокоювати всі потреби нашого громадського життя впродовж трьох літ, від 1915. до 1918. року. До мене напливали безперервно письма від центральних і місцевих наших установ та організацій, в яких вимагалося висилки того, чи іншого УСС-а, або й цілих гуртів (хористів, акторів), до виконання якоїсь імпрези, або постійної праці. В Коші був добрий хор і духова оркестра, які мусіли часто розїжджати по різних місцях краю та помагати влаштовувати національні свята.

В травні 1916 р. УСС-и взяли громадну участь у похоронах Івана Франка з хором, орхестрою та делегаціями від усіх формацій Легіону. В 1917 р. вони брали також участь у похоронах визначного діяча Стрийщини, посла Евгена Олесницького.

Кошовики постійно працювали серед рідного населення в місцях постою Коша й околичних селах. Вони помагали в пільних роботах, до чого кошова команда постачала живого й мертвого реманенту; вони відновлювали працю в читальнях „Просвіти", кружках „Рідної Школи", і „Сільського Господаря" та влаштовували аматорські вистави, концерти тощо. В Коші заснував д-р Володимир Старосольський „Кружок Загального Добра", що піклувався сиротами воєнними, яких в тих часах було по селах досить.

Найбільше уваги присвячували УСС-и політичним справам. Вони не були байдужі до діяльности нашого політичного проводу; всі важніші потягнення його були предметом живого обміну думок, часто гострої критики. В політичних питаннях велося живе листування між стрілецькими старшинами й командами. В письмах і усних обмінах думок кристалізувалися погляди УСС-ів на різні проблеми нашого збірного життя, творилася стрілецька ідеологія, з якої зродилася по трагічному закінченні нашої Національної Революції програма УВО й ОУН.

Згадані умовини, які витворилися після реорганізації Легіону, вплинули на те, що в руках команданта Коша збігалися всі нитки нашого громадського, а також політичного життя. Від вибуху російської революції температура цього життя дуже піднеслася. Кожний етап у розгортанні українського збірного життя над Дніпром відбивався зразу на настроях УСС-ів. Вони чули, що по визволенні України їх становище на протиукраїнському фронті тратило всякий глузд, а від проголошення 3-го універсалу стало зовсім нестерпне.

В днях 10. вересня 1917 року, коли галицька Україна витала свого Князя Церкви, Митрополита А. Шептицького, що вернув з російської неволі, я познайомився з відомим приятелем українців, архикнязем Вільгельмом Габсбургом, якого прозвали Вишиваним Василем зід того, що любив носити вишивану сорочку. Він живо цікавився справами Легіону УСС-ів і щиро помагав нам у всіх трудноцах. Про наші організаційні трудноці збоку команди корпусу Гофмана він вже перед тим знав багато від одного ентузіяста української справи, полковника К. Гужковського. Цей був нащадком старого українського, колись споляченого, роду, як рід Шептицьких. Тепер він повернув до своєї нації і став гарячим українським патріотом. Він знав уже раніше Василя Вишиваного, часто з ним зустрічався та інформував його про всі питання нашого життя в Австрії.

Але в цім часі наші організаційні справи не були актуальні. Навпаки, ми переживали внутрішню кризу, викликану подіями на Україні, а дехто з нас вважав Легіон УСС-ів взагалі зайвим. Бо ж Україна, яку ми через кілька років надіялися визволити, визволилася сама після упадку царату.

Отже в осередку наших зацікавлень були тоді не справи організації УСС-ів, а політичні справи, як безглузда політика віденського уряду, який не тільки пасивно приглядався ходові подій над Дніпром і не старався з'єднати собі симпатії Українського Уряду, але й постановою нашого питання в Східній Галичині — до чого наш Київський Уряд не міг бути рівнодушним, робив усе можливе, щоби втратити можливість з'єднати собі як союзника Українську Державу над Дніпром.

Серед того прийшло завішення зброї на протиукраїнськім фронті й мирні переговори України з центральними державами в Берестї Литовськім.

Ми мали через фронт постійний звязок з Києвом, одержували звідтіля нашу пресу й різні вістки, які пересилали до нашого політичного проводу у Відні.

Серед цих подій прийшов 1918 рік, найбільш емоціонуючий в житті УСС-ів.

(Кінець).

На допомогу визвольним змаганням

Збіркова кампанія на політичну акцію Українського Конгресового Комітету.

Український Конгресовий Комітет проголосив збірку 50 тисяч долярів на політичну акцію для допомоги визволенню України. В тій справі УКК розіслав до всіх українських парохій, до відділів наших національних організацій та до делегатів останнього нашого Конгресу в Вашингтоні окремі листи, в яких були вказівки, як збирати жертви на цю ціль. Сподіємось, що наші громади й поодинокі товариства вже почали працю після тих вказівок.

Поза жертвами, висилгнованими з кас усіх товариств, значить з кас парохій, відділів всіх наших національних товариств, церковних брацтв і сестрицтв, всіх горожанських клюбів, хорів, драматичних гуртків та всяких інших клюбів молоді, сподіємося також на якнайширшу жертвенність усього громадянства. Щоб зібрати жертви від всіх свідомих одиниць, треба перевести збірку від хати до хати, треба приступити до всіх наших людей при кожній нагоді, на забаві, на пікніку, на зборах, треба, іншими словами, перевести своєрідну „коляду", на потреби Українського Конгресового Комітету й Секретаріяту Пан-Американської Української Конференції.

Щоб таку „коляду" перевести організовано й успішно, ми вишлемо на днях усім делегатам останнього нашого Конгресу спеціяльні **збіркові листи**, на які просимо вписувати всі жертви. Ці листи висилаємо тільки делегатам, але їх можуть дістати всі охочі до праці. Тих отже наших громадських діячок і діячів, що не були делегатами на Конгрес у Вашингтоні 1946 р., а які бажають помогти в цій збірці, просимо ласкаво зголоситись і повідомити скільки таких збіркових лист їм вислати.

Виконаймо наш найважніший в цю пору обовязок! Даймо Укр. Конгр. Комітетові й Пан-Амер. Укр. Конференції засоби для їх праці до успішного досягнення нашої мети — допомогти у визволенні нашого страдального народу!

За Український Конгресовий Комітет:
С. Шумейко, гол.,
Д. Галичин, кас.,
Б. Катамай, упр. камп.

Зголошення по збіркові лісти та всю переписку й жертви просимо слати на адресу:

Ukrainian Congress Committee of America
P. O. Box 721, Church St. Annex
New York 8, N. Y.

Дві різні правди про УПА

(Докінчення зі стор. 2-гої).

Саме того останнього потреба червоній Росії. Її інтерес є, щоб американських українців спаралізувати і зробити неспосібними для якоїнебудь допомоги поневоленій Україні. В часі війни большевики послугувалися іншими способами, щоб спаралізувати політичну допомогу Україні збоку американських українців. Українських патріотів самостійників в Европі вони без різниці пятнували клеймом нацистів. Допершо по війні виявилося, як неправдивою була ця пропаганда большевиків. Одначе свою хвилеву ціль вони були осягнули.

Тому й нині не виключена провокація з боку большевиків в роздмухуванні партійної распрі. Якщо прихильники одної чи другої правди про УПА не хочуть стягати тут на себе таких підозрінь, то нехай залишать партійний підхід до справи визволення України, а найшовшися на терені Америки, нехай зрозуміють, що американські українці хочуть допомагати Україні з одною правдою про УПА та Україні з одним національним прапором.

СЛАВНА ТРИКА.—Зліва це Шарль Боає (Боєр), а по середині Інгрід Бергман, відомі більмові актори, а зправа славний німецький письменник жидівського походження — Еріх Марія Ремарк. Миика знята в Ню Йорку з нагоди першої вистави фільми „Триюмфальний Лук".

З ЖИТТЯ ГРОМАД і ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Українська пісня в Тавн Гол.

В попереднім дописі ми вже зазначили, що милозвучна пісня нашого народу буде зарепрезентована Українським Національним Хором м. Ню Йорку під проводом проф. Ю. Кириченка в суботу 22. травня в славній Тавн Гол. Не перебільшимо, коли скажемо, що виступати з концертом української пісні в нюйорськім Тавн Гол, це неабияка честь і самим його виконавцям, яким є вище згаданий хор. Честь передовсім тому, що цей концерт української пісні, яка є одною з найкращих у цілому світі, відбудеться в Тавн Гол, який є визначним осередком попису, репрезентацій не тільки американської, але й міжнародньої музично-співочої творчости.

Головним завданням Українського Національного Хору м. Ню Йорку, як незалежної культурно-мистецької організації, плекати, студіювати й популяризувати українську пісню, по можливості, в як найкращім мистецькім виконанні та зі збереженням суто - національного характеру, змісту й кольориту. Запізнати американців не - українців з красою нашої пісні, а через неї познайомити їх і з культурою, мистецтвом та по можливості теж із історією ще й досі поневоленого українського народу, — це є завданням У. Н. Хору під фаховим дириґуванням проф. Ю. Кириченка. Зуміти промовити до серця, а від серця й до розуму американців, це вже було би великим здобутком для всіх національно-свідомих українців. А цього з найбільшим успіхом можна осягнути за посередністю чарівної, милозвучної пісні нашого народу, що її оце виведе, зарепрезентує У. Н. Хор м. Ню Йорку в суботу 22. травня в Тавн Гол.

А що українська пісня одна з найкращих (як що не найкраща) в світі, то за цим промовляють факти-докази, ось такі, як концертова подорож колишньої Української Республіканської Капелі на чолі з пок. проф. О. Кошицем, а ось тепер, в сучасний мент, виступи й концерти вже славнозвісної капелі Бандуристів-співаків, створеної в тяжких умовинах життя нової чи повторної української іміґрації в Европі, переважно, в американській зоні окупації.

Хінська народня мудрість каже: „коли хочеш пізнати нарід, то пізнай спочатку його музику, пісню". Маючи це на увазі У. Н. Хор ширить рідні нам пісні України серед практичних, цивілізованих американців, які все, що є гарне й корисне, радо вітають і сприймають. Тому притягнути якнайбільше американців не-українців на цей концерт української пісні й якнайбільше спродати квитків (тікетів) є також почесним завданням (ба й обов'язком!) широких кол українського громадянства м. Ню Йорку й околиць. Самим громадно прибути на попис української пісні й гостей зі собою привести — „that's the spirit".

В багатьох випадках українська пісня була, є і ще довго буде тим цементом, який бодай на хвилю єднає серця й душі часто химерних українців. Хай же тим цементом буде концерт У. Н. Хору під проводом проф. Ю. Кириченка в суботу 22. травня в нюйорськім Тавн Гол.

Лев Безручко.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Концерт Української Музичної Школи Св. Юрія.

Про Українську Музичну Школу св. Юрія та її діяльність, уже була згадка в минулому році. Одначе думаю, що цікаво читачам буде довідатися про успіхи школи та її дальшу працю. Одним із основних завдань школи є виховати нашу дітвору на музичних фахівців та защіпити любов до чудової, рідної пісні та музики. Ми теж хочемо причинитись до виховання нових провідників нашого американсько-українського, зорганізованого життя.

Коли б ми так переглянули життя організацій нашої дорослої молоді, то певно доглянули б у проводі цеї молоді колишніх маленьких школярів, зі шкіл музичної школи п. М. Гайворонського чи п. Р. Придаткевича, чи співаків з наших хорів. Тоді ми зрозуміли б, що й минулі музичні школи, хоч здавались такі незамітні, бо багато громадян ставилось до них як непотрібних громад, зробили велику роботу. По кількох літах важкої праці, вони зникали, бо не було більшого зацікавлення в громаді, але любов, влята ними в душу дітвори, не згинула, не змарнувалась. Вистачить поглянути хоч би на славні виступи в Ню Йорку нашої молоді, щоби переконатись про правду цього. Коли ж школи в минулому принесли таку велику користь нашому зорганізованому життю, то чому не заінтересуватися школами, які тепер існують? Чому ж їх не поширити?

Щоби дати нагоду громадянству пізнати ближче працю та успіхи Української Музичної Школи св. Юрія в Ню Йорку влаштовується концерт у неділю 23-го травня ц. р. в 5 годині вечором, в салі св. Юрія при 6-тій вулиці.

Є дуже побажаним, щоби громадяни своєю присутністю оцінили працю Школи, а тим самим помогли Школі теж і матеріяльно та додали молоді більшої охоти до дальшої праці.

За Українську Музичну Школу св. Юрія:

С. Ковальчик, предсідник.

НЕ РОЗУМІЮ, ЩО ВАС ТАК ДИВУЄ? — Ця знаменита картина зпята тоді, як ціла „фамілія" збіглася оглядати Дені Еепке, що має сім місяців, як він почувається у купелі. Та Дені не годен зрозуміти, що в тому дивного, що хтось купається.

СИРАКЮЗ, Н. Й.

Концерт в память Тараса Шевченка.

В неділю 18. квітня ц. р. відбувся в нашій громаді заходом країнського Церковного Хору величавий концерт в память нашого генія, Тараса Гр. Шевченка.

Програма була багата й надзвичайно старанно підготована п. професором Й. Заяцем і дириґентом Мужеського Хору, п. Мирославом Яворським.

Вступне слово виголосив о. декан Михайло Кузів, вказавши на ідеали, якими жив і за які боровся наш національний пророк. Далі святочно пролунали великі слова генія в співах, рефератах і деклямаціях. Мужеський хор під проводом п. Й. Заяця відспівав: Реве та стогне, Де Дніпро наш котить хвилі, До Оновиченка — усе з поезій Т. Шевченка. Деклямував п. Дмитро Лозинський. Мужеський хор під проводом п. Мирослава Яворського відспівав: Вже більше літ двіста, й Закувала та сива зазуля. Реферат по українськи виголосив п. І. Пігуляк. Взлечу в рідний край, сольо, відспівав п. Микола Годжак, а сольо, Ах де ж той цвіт, відспівала панна М. Л. Вахна. Кавказ, поему Т. Шевченка, віддеклямував п. Іван Шеремета. Не чужого ми бажаєм, дует, відспівали п. М. Яворський і М. Годжак.

Реферат по англійськи виголосив місцевий сотрудник, о. С. Чомко. Думи мої, відспівав мішаний хор під проводом п. Й. Заяця. Розрита могила, поезія Т. Шевченка, віддеклямувала панна М. Л. Вахна. Не дай Господи, відспівав мішаний хор. Заповіт Т. Гр. Шевченка віддеклямував п. Ярослав Бучай. Дальше відспівали обидва хори Заповіт. Кінцеве слово виголосив п. В. Осухівський.

Годиться зазначити, що виконавці програми концерту доложили багато труду, щоби звеличати достойно генія України. До успіху причинились багато свіжі сили, наші хлопці і дівчата, великі патріоти, які прибули до нас зі скитальщини.

Концерт закінчено відспіванням Май Контрі й Ще не вмерла Україна. Прихід з концерту вислано до ЗУАДКомітету на поміч українським скитальцям.

Гаврило Туркевич.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

На Наукове Товариство ім. Шевченка.

В неділю, 11. квітня, ц. р., Союз Українок, від. 29 ім. О. Кобилянської, відсвяткував 15-ліття свого існування. Це получено зі святом Української Культури та виставою народнього мистецтва. Свято випало дуже гарно з моральним і матеріяльним успіхом, про що вже було в „Свободі". Тут подаю спис жертводавців. Зложені жертви вислано на Наукове Товариство ім. Т. Шевченка. Жертвували по $2: Й. Чагарин, К. Микитин, П. Коцюба, І. Коцюба, М. Пасічна; Ю. Шелист $1.25; по $1: Я. Микитин, С. Кава (Скрапь), А. Кава, М. Глядик, А. Совецька, М. Гричук, К. Копернюк, М. Підгородецький, К. Липка, І. Маланчук, А. Каськів, А. Москалик, Ю. Шелист, К. Івонович, А. Гурняк, А. Яцишин, Д. Луканик, М. Скорбоня, А. Альберт, І. Тепер, С. Тепер, Т. Лаба, М. Бардачевська, І. Кокольський, о. П. Білон, Романович, М. Липська, А. Стадник, Й. Марцинюк, А. Сарахман, О. Чубай, Р. Вецал, Н. Кузів, Д. Бойко, І. Познанський, М. Колісник, А. Гавришенко, В. Пригарська, І. Боднар, А. Глядик, Т. Чагарин, А. Рогожинська, Я. Зарівна, К. Чирвінська, К. Ковалевський, М. Комфонік, М. Фірман, Й. Чагарин.

М. Колісник.

СИРІЯ ОСТЕРІГАЄ БРИТАНСЬКІ ЛІТАКИ.

Лондон, 18. травня. — Тут одержано радієве повідомлення з Дамаску, яким остерігається всі повітряні лінії, що сирійська зенітна артилерія обстрілюватиме без попередньої остороги всі літаки, що появляться в промірі п'ятьох миль над будьяким містом. Рівночасно повідомлено про закриття аеродрому в Дамаску для всього цивільного руху.

БОЛГАРСЬКІ ЛЕТУНИ ВТІКАЮТЬ ДО ТУРЕЧЧИНИ.

Істамбул, Туреччина, 18. травня. — Вчора на недалекому турецькому аеродромі приземнився болгарський літак і двох пілотів зголосились до турецьких властей, як політичні втікачі.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. С.

Дня 17-го травня 1948 року помер у 81. році життя

ТЕОДОР ДУБАС

довголітний член Бр. св. Андрея Первозванного, відділ 66. У. Н. Союзу в Ню Йорку, Н. Й.

Покійний походив зі села Новосілки, пов. Золочів, Західна Україна. Полишив у смутку дітей Андрія, Івана, Анну й Йосифину, внуків і правнуків.

Тлінні останки спочивають в погребовім заведенні П. Яреми, 129 EAST 7th STREET, NEW YORK.

Вічна Йому Память!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Тов. ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 22. травня, в годині 7. ввечір, під ч. 847 Н. Френклин ул. Повідомляємо членів, що протягом літного часу; травень, червень, липень, серпень і вересень, збори будуть відбуватися в трету суботу по першім. Просимо членів приходити на кожні збори. — С. Чорномаз, секр.

САВТ ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. — Тов. Просвіта, від. 312, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 22. травня, в церковній домівці при Делмор Еве., в годині 8. ввечір. Сподімося, що всі члени тим разом прийдуть, щоби можна було вирішити важні справи. — В. Хміль, предс.; В. Дибайло, секр.; П. Дибайло, орг.

ПАЛМЕРТОН, ПА. — Бр. св. О. колая, від. 369, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 23. травня, в гали парохіяльній, в годині 6:30 ввечір. Просимо членів прийти на означений час, бо мамо важні справи до вирішення. — М. Куфа, секр. —

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. — Тов. Любов, від. 370, повідомляє членів і членищь, що місячні збори відбудуться в неділю, 23. травня, в церковній галі, 127 Парх ул., зараз по Сл. Божій. Просимо прийти на збори, бо маємо важні справи полагодити. Також приведіть нових членів та впишуть ї хдо Союзу, за котрих дістанете нагороду. — П. Воляник, предс.; В. Колесьняк, кас.; Р. Голубович, фін. секр.; К. Марущак, рек. секр.

ЯКЩО БАЖАЄТЕ ДІСТАТИ ТАКЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ, ЯКЕ БУЛОБ ПЕВНЕ ТА МОДЕРНЕ, А ЗА ЯКЕ ТРЕБА ПЛАТИТИ НИЗЬКУ ОПЛАТУ, ТО ОБЕЗПЕЧІСТЬСЯ В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ СОЮЗІ.

ПОШУКУВАННЯ

ПОШУКУЮ:
ЕВА ШУСТИКЕВИЧ ПОРОНОВИЧ
донька Стефана з Угнова, пов. Рава Руська, прошу зголоситися до:
WASYL PULK,
133 E. Mapledale Ave., Akron 1, O.

ПАВЛИНА ГРЕЧИН пошукує в дуже важній справі
лікаря ПЕТРА БУГАЯ
з Садів Великих коло Теребовлі. Прошу голоситися на адресу:
Mrs. PAULINE GRETCHEN
257 Cedar St.,
E. Hempstead, L. I., N. Y.

РИВАКА МИКОЛУ І ІВАНА
з Рівни, коло Устрік-Долішних, пошукує:
ДОРОШ МИХАЙЛО
Atlas Construction Co.
Moore Lake, Ont., Canada.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 17. травня 1948 року помер 65. році життя

ІВАН ГРОМАДА,

довголітний член Бр. св. Івана Хрестителя, від. 76 У. Н. Союзу в Нюарку, Н. Дж.

Покійний походив із села Пархач, пов. Сокаль, Західна Україна. Був гарної спокійної вдачі, брав живу участь в народній і громадській праці. Полишив у смутку дві дочки і одну внучку.

Похорон відбудеться в твер, 20. травня, в год. 9. рано з похоронного заведення М. Литвина, 801 Springfield Ave., Newark, N. J., до церкви св. Івана Хрестителя при Мортон ул. в Нюарку, Н. Дж.

Просимо всіх членів взяти чисельну участь в похороні. — В. Й. П.!

В. Салабун, секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ДЕШЕВО ПРОДАМО:
чоловічу одежу зовсім нову і трошка проходжену (разом 42) театральні костюми (разом 42) Ноти: українських оперет, церковні, світські фортепіянові
381 Centr. Park West, cor. 98th St. Apt. 5 N. Tel. AC. 2-3128.

НА ПРОДАЖ
УКРАЇНСЬКА МАШИНКА ДО ПИСАННЯ
найновішого виробу. Пишіть по інформації:
SURMA
11 East 7th St., New York 3, N. Y.

ТАРЗАН, ч. 1846. Переводить у життя свій плян.

Коли скала почала валитися на потовченого Криса, Кринч засміявся зловіщо.

Думаючи, що скала придушить рештки життя в Крисі Дженсенові, Джейк поспішно побіг до літака.

„Я йшов поперед, заки скала впала на нього" — сказав Джейк з удаваним смутком.

„Останні слова бідного Криса були, щоб забрати всіх горилів, яких можна буде перевезти" — додав хитро Джейк.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти. А просвіта — це сила.